

ZOONOTİK HASTALIKLAR

Prof. Dr. Belgin SARİMEHMETOĞLU

Ankara Üniversitesi

Veteriner Fakültesi

Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Bölümü

Zoonotik Hastalıklar

- ▶ Veteriner halk sağlığı kuruluşlarının yürüttüğü görevler arasında zoonotik hastalıklar (**zoon/hayvan, noses/hastalıklar**) ile ilgili olanlar çok büyük önem taşımaktadır.
- ▶ Günümüzde bilinen yaklaşık 1700 kadar hastalık etkeninin en azından yarısının kaynak, konakçı ve/veya arakonakçısını hayvanlar ve böcekler oluşturur.

- ▶ Son yıllarda etkili olan **Domuz gribi, Kırım-Kongo kanamalı ateşi, Batı Nil virüsü, Ebola hemorajik ateşi, SARS ve BSE** gibi hastalıklar kısa sürede küresel düzeyde etkili olmuştur.
- ▶ Bu tür hastalıklar ile mücadele için, veteriner hekimler başta olmak üzere doktorlar ve diğer halk sağlığı çalışanlarının işbirliği içerisinde çalışması önemlidir.

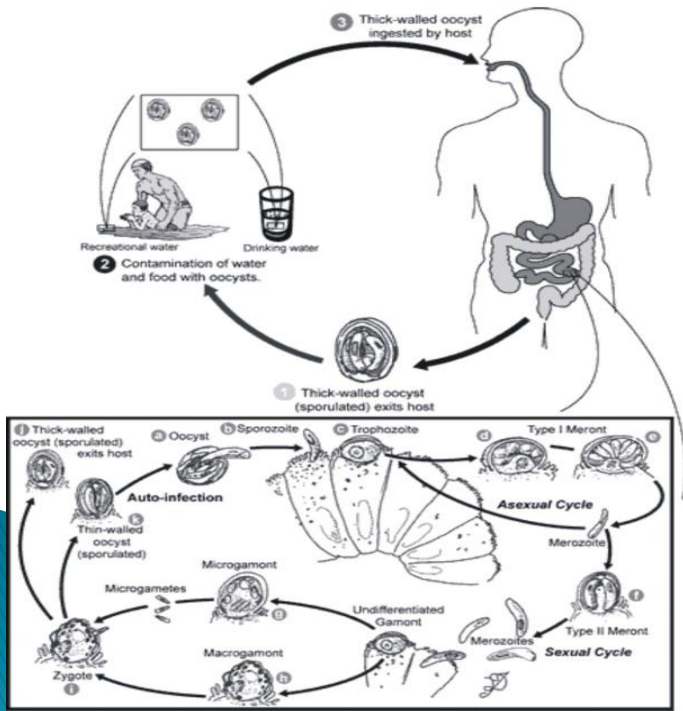
Zoonozların Tanımı ve Sınıflandırılması

- ▶ Zoonoz sözcüğü ilk kez **“hayvanlardan insanlara geçen hastalıklar”** olarak tanımlanmıştır.
- ▶ Bu tanım daha sonra 1959 yılında FAO/WHO'nun uzmanlar kurulunca **“etkenleri omurgalı hayvanlardan insanlara, insanlardan da doğal olarak onlara geçebilen hastalıklar ve/veya enfeksiyonlar”** şeklinde değiştirilmiştir.

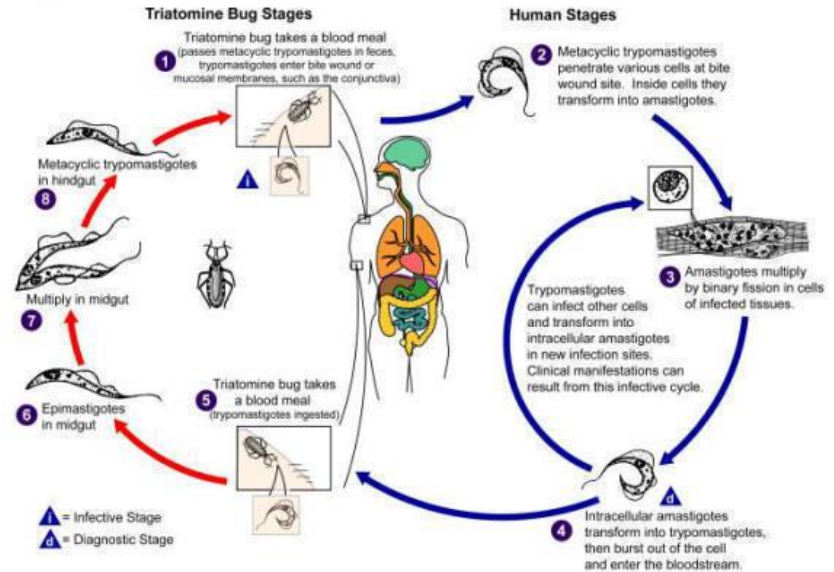
► Konakçılarının, insan ve hayvan olmasına göre;

- Antropozoonozlar
- Zooantropozoonozlar
- Amfiksenozlar

olarak üç grup altında sınıflandırılmıştır.

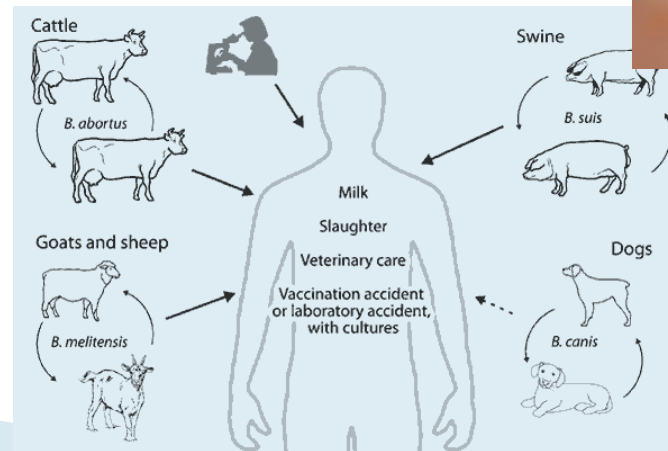
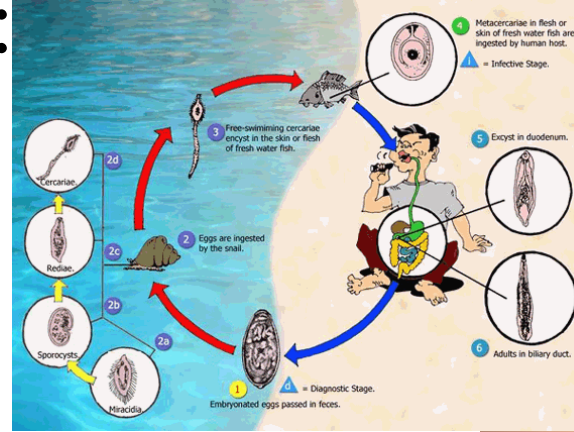

Trypanosomiasis, American (Chagas disease) (*Trypanosoma cruzi*)

► Zoonozlar yaşam döngüleri veya sikluslarına göre de 4 grup altında sınıflandırılmıştır:

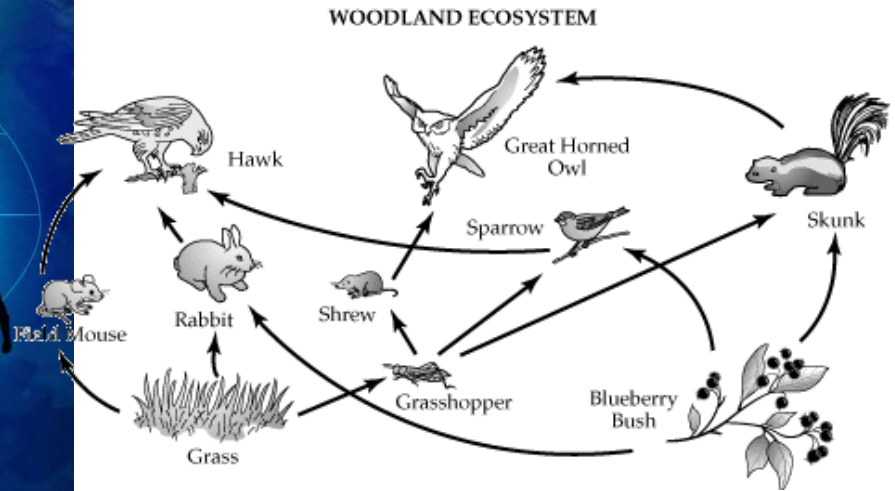
- Direkt-zoonozlar
- Siklo-zoonozlar
- Meta-zoonozlar
- Sapro-zoonozlar

- ▶ Bunların yanında en önemli sınıflandırma etkenlerin etiyolojilerine göre yapılan sınıflandırmadır. Bunlar;
  - Viral zoonozlar (Şap, Yalancı veba, Kuduz, SARS vb.)
  - Bakteriyel zoonozlar (Ruam, Anthrax, Tuberculosis, Yanıkara vb.)
  - Protozoal zoonozlar (Anaplasmosis, Babesiosis, Malaria vb.)
  - Fungal zoonozlar (Aspergillosis, Actinomycosis, Mucormycosis vb.)
  - Riketsiyal zoonozlar (Q-fever, Typhus fever vb.)
  - Helmintik zoonozlar (Trichinosis, Echinococcosis, Teniasis, Ascariasis vb.)
  - Biyolojik birimler veya enfekte prionlar (BSE, vCJD vb.)

Halk Sağlığı Açısından nemli Olan Başlıca Zoonotik Hastalıklar

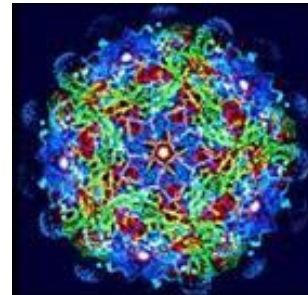
- ▶ Günümüzde halk sağlığı açısından önemli olan bulaşıcı hastalıkların yaklaşık % 25'ini zoonotik hastalıklar oluşturmaktadır.
- ▶ Yine insan hastalıklarınının % 80'inin diğer omurgalı canlılar ile ortak olduğu bilinmektedir.

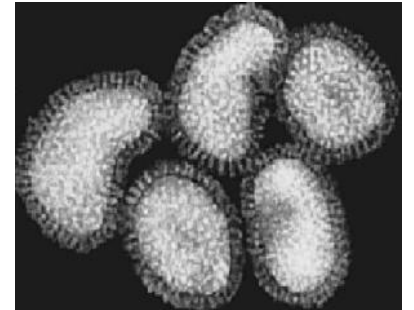
Şap

- ▶ Şap hastalığı sığır, koyun, keçi ve domuz gibi çift tırnaklı hayvanlarda değişken ateş ile ayırt edilen ve akut olarak seyreden çok bulaşıcı bir enfeksiyondur.
- ▶ Hastalık adı geçen hayvanlarda mukozalar ile ağız, burun, meme ve ayaklarda şapa özgü aftların oluşumu ve salya akıntısı gibi dikkat çekici beldekler oluşturur.

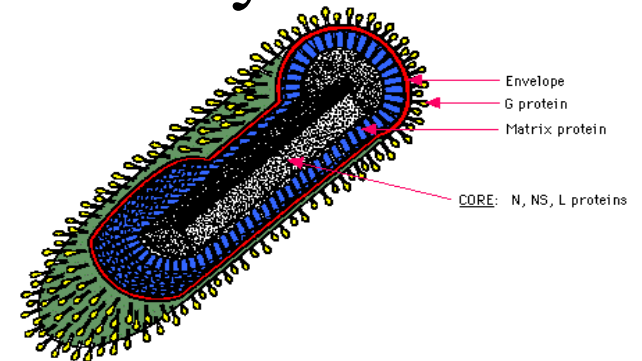
Yalancı veba (Newcastle)

- ▶ Bu hastalık, evcil ve yabani kanatlılarda özellikle akciğer ve sinir dokuda ciddi tahribata neden olan oldukça bulaşıcı ve öldürücü bir salgındır.
- ▶ Virüsün asıl kaynağı, taşıyıcıları hasta olan hayvanlar ve kuluçka devresinde hastalıklı piliçlerin solunum sistemi atıklarıdır.

Kuduz (Rabies)

- ▶ Kuduz, nörotropik tipte bir virüsün sinir dokuda aşırı yıkıma yol açarak oluşturduğu akut olarak seyreden, bulaşıcı ve öldürücü bir hastalıktır.
- ▶ WHO kayıtlarına göre yılda yaklaşık 700 kişi kuduzdan ölmektedir. Kayda geçmeyen vakalarda göz önüne alındığında sayının daha fazla olduğu rapor edilmiştir.

Şiddetli Solunum Sistemi Sendromu (Severe acute respiratory syndrome “SARS”)

- ▶ SARS, ilk olarak Güney Çin Bölgesinde pnömoni benzeri semptomlar ile ortaya çıkan ve Hong Kong, Vietnam, Singapur, Tayland ve Kanada’da ölümlerle sonuçlanan ciddi bir hastalığı tanımlamak için kullanılan bir isimdir.

